

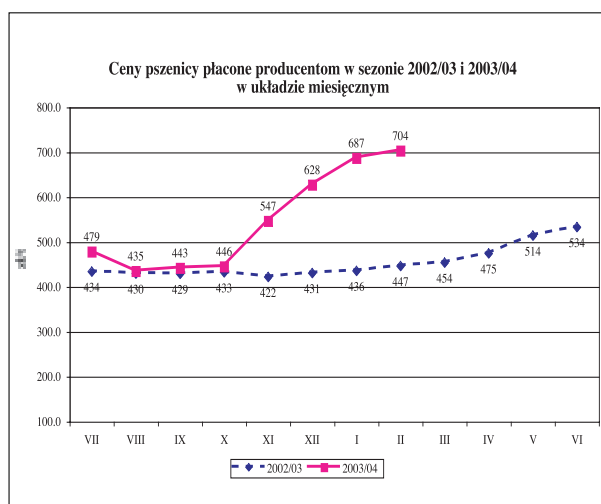

RYNEK PASZ

stan i perspektywy

ISSN 1428-1228

ANALIZY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 2004

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
 - II. Krajowa produkcja surowców paszowych – *M. Kisiel, W. Dzwonkowski*
 - III. Popyt krajowy na surowce paszowe – *M. Kisiel, W. Dzwonkowski, M. Wigier*
 - IV. Handel zagraniczny surowcami paszowymi – *W. Łopaciuk, W. Dzwonkowski*
 - V. Sytuacja na światowych rynkach surowców paszowych i pasz przemysłowych – *M. Kisiel, W. Dzwonkowski*
 - VI. Ceny krajowe podstawowych surowców paszowych i pasz przemysłowych – *M. Kisiel, W. Dzwonkowski*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0-prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

dr Michał Kisiel

• IERiGŻ •

Tel.: (0-prefiks·22) 826-50-31 wew. 551

mgr Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ •

Tel.: (0-prefiks·22) 826-50-31 wew. 616

mgr Wiesław Łopaciuk

• IERiGŻ •

Tel.: (0-prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Marek Wigier

• IERiGŻ •

Tel.: (0-prefiks·22) 826-50-31 wew. 438

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 22.03.2004 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2004 r.

1. W momencie uzyskania przez Polskę statusu członka Unii Europejskiej nastąpią zasadnicze zmiany w dotychczasowym systemie podtrzymywania dochodów producentów rolnych i regulacji rynków surowców paszowych – rynku zbóż, rynków ziarna i śrut roślin oleistych oraz roślin strączkowych pastewnych. Nowe uregulowania zmienią w istotny sposób ekonomiczne warunki prowadzenia działalności produkcyjnej zarówno w rolnictwie jak i we wszystkich branżach przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym także w przemyśle paszowym.

2. **Produkcja pasz treściwych**, po dwóch kolejnych sezonach stabilizacji na poziomie 19.1 mln ton, w r. 2003/04 obniżyła się do około 15.7 mln ton jednostek zbożowych (j. zb.), tj. o około 18%. Produkcja pasz zbożowych¹ spadła o 3.1 mln ton j. zb. (o 17.5%) do 15 mln ton. Jeszcze bardziej, bo o 27% do 692 tys. ton zmniejszyła się produkcja surowców wysokobiałkowych.

3. W nowym sezonie 2004/05, w następstwie wzrostu powierzchni uprawy i plonów zbóż, rzepaku i strączkowych pastewnych, produkcja pasz treściwych może powiększyć się o blisko 20% do 18.7 mln ton i zbliżyć się do poziomu z r. 2002/03.

4. **Krajowe zużycie pasz treściwych**, po dwu kolejnych latach wzrostu w bieżącym sezonie wyniesie 21.4 mln ton j. zb., wobec 22 mln ton w sezonie ubiegłym, tj. zmniejszy się o około 3%. Narastająca spadkowa tendencja w chowie trzody chlewnej oraz redukcja stad bydła, owiec i koni zaważy w szczególności na zużyciu pasz zbożowych, które może obniżyć się o około 4%. Wzrośnie natomiast o ponad 4% krajowe zużycie surowców wysokobiałkowych w wyniku zwiększenia zużycia śrut nasion oleistych i strączkowych o 10 – 11%, co do pewnego stopnia kompensuje 70% spadek zużycia mączek pochodzenia zwierzęcego.

5. W sezonie 2004/05 dojdzie do dalszego **spadku popytu** na surowce paszowe, zarówno zbożowe, jak i wysokobiałkowe, głównie z powodu regresu w chowie trzody chlew-

nej. O skali tego spadku przesądzi również stan koniunktury na rynku produktów drobiarskich i mleczarskich w okresie po-akcesyjnym.

6. W roku 2003 odnotowuje się dalszy wzrost **popytu na pasze przemysłowe** i ich **produkcji**. Produkcja tych pasz wyniosła ok. 5.3 mln ton, o około 6% więcej niż w roku 2002 (4.9 mln ton). Wzrosła znacząco zarówno produkcja mieszanek paszowych (o ok. 8.8%), jak i koncentratów wysokobiałkowych (o 7%). Również w produkcji dodatków uszlachetniających do pasz, tj. koncentratów energetycznych, mieszanek mineralnych i dodatków do pasz typu Premix utrzymała się tendencja wzrostowa.

7. W 2004 r., wraz z przewidywanym obniżeniem produkcji trzody oraz stabilizacją (względnie niewielkim wzrostem) produkcji drobiarskiej **ogólna produkcja pasz przemysłowych** może obniżyć się o 2%, do ok. 5.2 mln ton. Prognozuje się obniżenie produkcji mieszanek średnio-białkowych dla trzody o 100 tys. ton. Niższa będzie również produkcja koncentratów dla tego kierunku użytkowania. Wielkość produkcji pasz dla drobiu i bydła nie powinna ulec istotnym zmianom.

8. **Sytuacja ekonomiczno-finansowa** objętych sprawozdawczością finansową firm paszowych w pierwszych trzech kwartałach 2003 roku była dobra. Powyżej poziomu bezpiecznego utrzymywał się wskaźnik bieżącej płynności finansowej, zwiększyła się realna wartość własnego kapitału obrotowego, wysokie były zyski oraz kontynuowane inwestycje. Dobre wyniki branży paszowej potwierdza także blisko dwukrotnie wyższy niż w całym przemyśle spożywczym wskaźnik rentowności netto. Dobra sytuacja finansowa utrzyma się prawdopodobnie co najmniej do połowy 2004 roku.

9. Sektor paszowy, szczególnie jego liderzy, jest dość dobrze dostosowany do integracji z UE. Poziom technologiczny przedsiębiorstw liderów rynku umożliwia im konkurencję z firmami zagranicznymi. Część firm małych i średnich prawdopodobnie nie

wytrzyma konkurencji i presji norm jakościowych. Powstałą lukę wypełnią jednak najprawdopodobniej krajowi producenci pasz. Ważnym czynnikiem makroekonomicznym, który wpłynie na konkurencyjność produkcji krajowej będzie kurs walutowy. Określi on poziom cen interwencyjnych zbóż na rynku polskim.

10. Ogólny import surowców paszowych, po dwuletniej jego stabilizacji na poziomie 2.6 mln ton, w sezonie 2003/04 zwiększył się o blisko 0.9 mln ton do 3.5 mln ton j. zb. tj. o 33%. Przewidywany jest 2.5-krotny wzrost w porównaniu z r. 2002/03 przywozu zbożowych surowców paszowych oraz 13% przyrost importu surowców wysokobiałkowych, głównie śrut nasion oleistych. Ze względu na spadek podaży krajowej rok 2003/04 jest drugim z kolei sezonem w którym, eksport paszowych surowców ulegnie dalszej znaczącej redukcji.

11. W sezonie 2003/04 doszło do **pogorszenia się warunków zakupu surowców zbożowych i wysokobiałkowych na rynku światowym**. Z powodu głębokiego regresu produkcji w Europie zboża w obrotach międzynarodowych od początku sezonu są od kilku- do kilkudziesięciu procent droższe niż w sezonie ubiegłym. Podobnie jest na światowym rynku oleistych. W okresie od października 2003 do połowy marca 2004 śruta sojowa zdrożała w porównaniu z sezonem ubiegłym o około 47% do 274 USD, rzepakowa o 50% do 199 USD, a mączka rybna o 12% do 668 USD/t.

12. Rozwój sytuacji cenowej na krajowym rynku surowców paszowych stanowi odzwierciedlenie tendencji dominujących w obrotach międzynarodowych. Z powodu nieopłacalności transakcji importowych i niewielkiej podaży zbóż z importu od maja 2003 r. z niewielkimi przerwami silnie drożeją zbożowe komponenty mieszanek przemysłowych. Od lutego tegoż roku rosną również ceny komponentów wysokobiałkowych.

¹ zbóż paszowych i otrąb uzyskiwanych z przemiału zbóż na mąki i kasze

13. Ceny zbóż w okresie do końca sezonu prawdopodobnie pozostaną na wysokim poziomie, chociaż w obrotach międzynarodowych poczynają zaznaczać się spadkowe tendencje cen transakcyjnych. Tendencje te nie skutkują jednak większą poprawą opłacalności importu, m.in. z powodu dewaluacji złotego w relacji do Euro (€) oraz 2–3 krotnego wzrostu stawek frachtu morskiego. Z tych samych powodów w okresie do października 2004 na relatywnie wysokim poziomie ustabilizują się krajowe ceny wysokobiałkowych surowców paszowych.

14. W nowym sezonie 2004/05 dojdzie do wzrostu podaży zbóż ze źródeł krajowych oraz spadku chłonno-

ści krajowego rynku zbożowego, co stwarzać będzie presję w kierunku spadku cen. Identyczne skutki cenowe powodować może przejście z dniem 1 maja 2004 unijnego systemu interwencji i cenowej regulacji na rynku zbóż. Nastąpi m.in. przesunięcie terminu interwencji na okres od 1 listopada do 31 maja roku następnego. Oznacza to, że w okresie sezonowej kumulacji podaży, tj. od lipca do końca października ceny zbóż kształtować się będą w wyniku gry rynkowej, a od 1 listopada dolnym przedziałem wyznaczającym poziom ceny rynkowej stanie się cena interwencyjna w wysokości 101.31 €, w okresie prowadzenia interwencji powiększana co miesiąc o 46 eurocentów.

15. Istnieją przesłanki wskazujące na to, że w okresie od lipca do końca października rynkowe ceny wszystkich gatunków zbóż będą oscylowały poniżej ceny interwencyjnej (powiększonej o miesięczne dopłaty) i będą niższe od cen rynkowych w dalszych miesiącach sezonu. Dotyczyć to może zarówno cen zbóż, które będą podtrzymywane przy pomocy zakupów interwencyjnych (pszenicy, kukurydzy i jęczmienia, sorgo), jak i zbóż pozostałych. W okresie od 1 listopada do 31 maja roku następnego oczekiwać należy wzrostu rynkowych cen pszenicy, jęczmienia browarnego i kukurydzy ponad poziom ceny interwencyjnej zaś ceny zbóż pozostałych będą się kształtowały o 10–15% poniżej tego poziomu.

SUMMARY

1. Polish membership in the EU will result in fundamental changes in present system of incomes support for agricultural producers as well as in the organisation of feedstuff markets, e. g. cereals, oilseeds and feed pulses. New regulations substantially change economic conditions of production activities in agriculture and in all branches of the agri-food industry, feed manufacturing including.

2. Following two seasons of stabilisation, concentrated feedstuffs production in the 2003/04 season declined by 18% to 15.7 Mio tons of grain units (GU). The production of cereal-based feed stuffs dropped by 17.5% or 3,1 Mio tons to 15 Mio tons¹ of GU. The production of high-protein feed components declined even more (by 27%) to 692 thousand tons.

3. Reflecting the increase in the area and yields of cereals, rape seeds and feed pulses, the production of concentrated feedstuffs in the new 2004/05 season is expected to increase 20% up from the current season to 18.7 Mio tons of GU, which would mean it's recovery to the level observed in the 2002/03 season.

4. Following two years of expansion, domestic use of concentrated feedstuffs this season is estimated at 21.4 Mio tons (3% down), versus 22.0 Mio tons of GU in the previous season. Strengthening downwards tendencies in swine sector combined with a reduction of cattle, sheep and horse inventories will affect in particular the use of cereal-based feeds, which is expected to fall 4% down from the previous season. On the other hand, the use of high-protein feed components is to increase by 4% as a result of 10–11% increase of oilseeds and feed pulses use, which would partly match a 70% decline in the use of animal meals.

5. Taking into account a regress in the swine sector, it is expected that the demand for concentrated feedstuffs, cereal-based as well as high-protein ones, in the 2004/05 season is likely to **decline further**. The scope of the decline would also be determined by the developments taking place on dairy and poultry markets in post-accession period.

6. Both the demand and production of industrially manufactured feeds in 2003 continued to grow. Their production totalled 5.3 Mio tons, which was 6% up from 2002 (4.9 Mio tons). Significant increments has been recorded in production of complete feed mixes (by 8.8%) and high-protein concentrates (by 7%). An upward tendency was also reported in the production of feed additives, i. e. energetic concentrates, mineral mixes and additives of PREMIX type.

7. Having considered anticipated decline in swine production and a stabilisation (or eventually slight increase) in poultry production, **overall industrial feed production** in 2004 may go down by 2% to about 5.2 Mio tons. The production of complete feed mixes for swine sector is forecast to diminish by 100 thousand tons, with some decline in the production of high-protein concentrates. None major changes are expected in the production of feeds for poultry and cattle.

8. In the first 3 quarters of 2003 the **economic performance** of the companies operating in feed sector was considered to be satisfactory. The ratio of current liquidity remained above a safe level. The value of own working capital in real terms increased. Significant increase was observed in case of generated profits and investments. Reasonable results of the sector are confirmed also by net profitability ratio that doubled the figure calculated for the entire food industry. Such situation is likely to remain at least by middle 2004.

9. The feed sector in general and leading companies in particular, is well prepared for the European integration. Technological level presented by the market leaders makes them capable to compete with foreign companies. Some small and medium companies will probably not be able to match growing competition and quality standards. Nevertheless, a supply gap created this way would be refilled by domestic manufactures.

10. Following two years of stabilisation at the level of 2.6 Mio tons of GU, **imports of feed components** in the 2003/04 season is expected to

amount to 3.5 Mio tons of GU (33% or 0.9 Mio tons of GU up). Comparing to the 2002/03 season the import of cereal-based feeds is expected to increase by 2.5 times, while the import of high-protein components (mainly oilmeals) are to increase by 13%. Reflecting a significant decline in domestic supply, feed component exports in the 2003/04 season will be subject to a severe reduction for the second consecutive time.

11. The terms of trade in cereal-based feeds and high-protein components in the 2003/04 season significantly deteriorated on the world market. Due to a deep regress in production in Europe, since the beginning of the current season grain prices fluctuate considerably above the level a year ago. The situation on the oilseed market is quite similar. Over the period of October 2003 – mid March 2004 the prices of soybean meal, rape meal and fishmeal increased by 47, 50 and 12% to 274, 199 and 668 USD/t respectively.

12. The development of feedstuff prices on the domestic market reflects the tendencies prevailing on the world market. Taking into account a lack of profitability in import deals and negligible supplies of imported cereals since May 2003, the prices of cereal feed stuffs show a steep increase. Similar tendency is observed in the prices of high-protein feed components since February 2003.

13. Grain prices by the end of the current season are most likely to stay at present high level, although some downward trends in transaction prices are observed on international markets. Nevertheless grain imports still remain not profitable, mainly due to devaluation of Polish currency versus EURO and high freight rates (2–3 times higher than in the previous season). For the same reasons domestic prices of high-protein feed components are likely to keep relatively high level by October 2004.

14. The domestic supply of cereals in the new 2004/05 season is expected

¹ feed grains and bran as by product of imported grain milling.

to increase, which would be accompanied with declining capacity of domestic market creating downward pressure on the prices. Similar price effect is likely to result from the implementation of the EU intervention system and pricing on the cereal market since the 1st of May 2004. Among the others this concerns a shift in the period of intervention to 1st November to 31st of May the following year, which would mean that in the period of seasonal cumulation of supplies

(July – end of October) cereal prices would set by the market forces, while since the 1st of November up to May 31st the floor level of market prices would be set by the intervention price (€ 101.31), plus monthly increments (€ 0.46).

15. It is expected that in the period of July – end of October the market prices of all types of cereals will fluctuate below the intervention price (plus monthly increments) and wo-

uld be lower than market prices in further months of a season. This would also pertain to the cereals being subject of market intervention (wheat, maize, barley). Over the period of 1st of November – 31st of May the following year only prices of wheat, maize, brewing barley and triticale are expected to exceed the level of intervention prices, while the prices of other cereals would fluctuate some 10–15% below the intervention price.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek mleka /26/ • kwiecień 2004,
2. Rynek ziemniaka /25/ • kwiecień 2004,
3. Rynek ryb /1/ • maj 2004,
4. Rynek drobiu i jaj /25/ • maj 2004,
5. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /19/ • maj 2004,
6. Rynek mięsa /26/ • maj 2004,
7. Rynek zbóż /26/ • czerwiec 2004,
8. Rynek cukru /25/ • czerwiec 2004,
9. Rynek rzepaku /25/ • czerwiec 2004,
10. Rynek owoców i warzyw /24/ • czerwiec 2004,
11. Rynek ziemi rolniczej /7/ • wrzesień 2004,
12. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /26/ • wrzesień 2004,
13. Rynek pasz /16/ • październik 2004,
14. Popyt na żywność /5/ • grudzień 2004.

RYNEK RYB

*Od 2004 roku rozpoczynamy publikowanie analiz o koniunkturze i perspektywach rozwoju rynku ryb. **Rynek ryb, stan i perspektywy** zawierać będzie analizę czynników podażowych (produkcja i import ryb) oraz popytowych (spożycie, eksport, przetwórstwo) wpływających na stan krajowego rynku ryb oraz na poziom cen. Ceny ryb oraz ich przetworów analizowane będą na trzech poziomach (ceny pierwszej sprzedaży, ceny hurtowe, ceny detaliczne). Ocena krajowego rynku dokonana zostanie na tle oceny sytuacji na światowym rynku ryb, makroekonomicznych uwarunkowań rozwoju rybactwa oraz regulacji rynku ryb.*

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2004 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0·prefiks·22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
